

Jumalateenistus Nõos R, 18.04.25 kl 11, Suur Reede

Lektsioonid: Lk 23:1–12; Jh 19:1–11; Jh 19:12–17; Lk 23:26–32; Lk 23:33–43; Jh 19:28–30; Mt 27:51–52, 54; Lk 23:48–56

Jutlus: Lk 23:39–43

Pihikõne: pihimanitsus Agendast lk 246

Laulud: 477; 81 (1); 70 (1); 94 (1–2); 92 (1–3); 90 (1); 96 (1); 378 (1–2); 94 (6); 96 (5); 100 (1–3)

Aga üks ristil rippuvaist kurjategijaist teotas Jeesust: „Eks sa ole Messias? Päästa siis iseennast ja meid!” Aga teine sõitles teda: „Karda ometi Jumalat, kuna sa oled sellesama karistuse all! Meie küll õigusega, sest me saame kätte, mis meie teod on väärt, aga tema ei ole teinud midagi sündmatut.” Ja ta ütles: „Jeesus, mõtle minu peale, kui sa tuled oma kuningriiki!” Ja Jeesus ütles talle: „Tõesti, ma ütlen sulle, juba täna oled sa koos minuga paradiisis.”

Prohvet Jesaja ütleb nn neljandas laulus Jumala sulasest Js 53:12: „...ja ta arvati üleastujate hulka“. Kristlased on Jesaja raamatu tegelast, Jumala sulast alati seostanud Jeesus Kristusega. Nt oleme ju praeguse kirikuaasta kannatusajal igal jumalateenistusel altari algussalmidest kuulnud mõtet: „Karistus oli tema peal, et meil oleks rahu, ja tema vermete läbi on meile tervis tulnud.“ Ka see on pärit sellest samast neljandast Jumala sulase laulust.

Niisiis, Jeesus arvati üleastujate hulka. Ent kes see arvaja siis oli?

Esmalt muidugi inimesed, Jeesuse kaasaegsed.

Juutide Suurkohus pani Jeesusele süüks, et ta peab end Jumala Pojaks. Ükski inimene ei tohtinud endale sellist pühaduseteotust lubada ja Jeesus mõisteti surma.

Roomlased panid Jeesusele süüks seda, et ta oli Judea provintsis elavad Rooma riigi kodanikud ärevile ajanud ja neid võimalikele riigivastastele tegudele ässitanud. Roomlaste jaoks oli Jeesus tavaline poliitiline kurjategija.

Apostel Paulus aga ütleb Fl 2:8: „Ta [Jeesus Kristus] alandas iseennast, saades kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani.“ Seega arvas oma Poja, Jeesus Kristuse üleastujate hulka Jumal ise ja Jeesus tegi seda vabatahtlikult!

Usuisa dr Martin Luther ütleb ühes oma esimestest reformatsioonil ajal sündinud kirikulauludest, mida meie tunneme nime all „Nüüd, ristirahvas, laula sa“, Jumala kohta nii: „Ta ütles Pojal': „Nüüd on aeg, Ma pean armu heitma; Oh mine, minu armas Poeg Nüüd vaestel' abi näitma! Neid patu hädast avita Ja surma võimus sureta Ja saada neile elu.“ Ning laulu järgmine, kuues salm algabki mõttega: „Poeg tuli Isa rüpe seest Mu juure maha taevast...“.

Ent kes on selles prohvet Jesaja mõttes Js 53:12 „...ja ta arvati üleastujate hulka“ need üleastujad?

Meie tänane jutluse alseks võetud kirjakoht kõneleb kahest kurjategijast, kes olid risti löödud koos Jeesusega. Me ei tea küll täpselt, milles neid kurjategijaid süüdistati, kuid lepime selle mõttega arvatavasti hästi, sest kurjategijaid on ju inimeste keskel alati: küllap olid ka need kaks midagi õigusevastast korda saatnud.

Ent kas pole nii, et need kaks kurjategijat sümboliseerivad kogu inimkonda? Ja need üleastujad, kellest prohvet Jesaja kõneleb, on tegelikult kõik inimesed: mina ja teie kaasa arvatud? See võib tunduda äärmusliku väitena, kuid Piibli kontekstis on see õige väide. Apostel Paulus ütleb Rm 5:12: „...nii nagu üheainsa inimese kaudu on patt tulnud maailma ja patu kaudu surm, nõnda on ka surm tunginud kõikidesse inimestesse, kuna kõik on pattu teinud.“ Kõik me oleme pattu teinud!

Ja seetõttu oleme Jumala silmis kõik üleastujad. Oleme kõik nagu need kaks kurjategijat, keda koos Jeesusega risti löödi. Jah, meie elus ei pruugi meil nii halvasti minna, et meid kohtu poolt süüdi mõistetakse ja meile surmanuhtlus määratakse. Kuid teame väga hästi, et maailmas – ka tänapäeva maailmas – võib selline tõenäosus olla suur. Me võime sattuda kohtu alla ning teatud ajal ja teatud kohas leida end surmamõistetuna ka tänapäeva maailmas.

Kuid vaadake veelgi laiemalt. Isegi siis, kui meile antakse meie elu siin maa peal elada rahu ja väärikuses, oleme surmamõistetud. Oleme ajalikku surma mõistetud. Me küll mõtleme: surm on nii loomulik asi, see juhtub kõigi inimestega. Kuid Piibli järgi pole ju surm olnud alati! Alguses, kui

Jumal inimese lõi, surma polnud! Alles pärast pattulangust mõistis Jumal inimese surma. 1Ms 3:19 ütleb Jumal Aadamale: „Tõesti, sa oled põrm ja pead jälle põrmuks saama!“ Nõnda oleme pattulangenud Aadama ja Eeva järeltulijaina kõik surmamõistetud, üleastujad ja kurjategijad. N-ö kvalitatiivset erinevust meie ja kahe Jeesuse kõrval ristil rippuva kurjategija vahel pole.

Ja ometi on Jumal meile ka selles tröstitus olukorras võimaluse andnud. Vaatame seda kahe kurjategija näitel, kellest meie kirjakoht meile kõneleb.

Kõik kolm meest, Jeesus ja kaks kurjategijat olid inimlikus mõttes raskes ja väljapääsmatus olukorras: neid oli löödud ristile surema ja aitajat polnud.

Ent kas ikkagi polnud? Oli ju üldiselt teada, et Jeesust nimetati Juutide kuningaks, Messiaks. Sellekohane silt oli Kolgata mäel kinnitatud isegi Jeesuse risti kohale. Niisiis oli inimestele pääsemisvõimalus antud. Ole ainult usklik ja kasuta seda!

Ent inimestel, kes Jeesust risti all vaatasid ei tulnud pähegi uskuda, et Jeesus on Messias. Luuka järgi ütlevad rahva ülemad Lk 23:35: „Teisi on ta päästnud, päästku iseennast, kui ta on see äravalitu, Jumala Messias!“ Ja rooma sõdurid ütlesid Lk 23:37: „Kui sa oled juutide kuningas, päästa iseennast!“

Selline pääsemisvõimaluse kasutamine tuli pähe ainult ühele inimesele, kurjategijale, kes rippus Jeesuse kõrval! 17.–18. sajandil elanud saksa luterlik teoloog Johann Albrecht Bengel ütleb oma kommentaaris tolle kurjategija kohta: „Kahtlemata aitas rist tema patukahetsusele kaasa. Pehmel diivanil on pöördumine haruldane.“ Kui nii, siis kas tõesti peab inimene siin elus nii palju kannatama, et tal tuleks mõte kasutada Jumala antud pääsemisvõimalust oma surmaotsusest?

Kui inimesel on kerge elu, siis jätab ta selle võimaluse kasutamata. Tahtmatult tuleb siin meelde Jeesuse sõna: „Kui vaevaliselt lähevad rikkad Jumala riiki!“ Võib-olla peab inimeselt palju ära võetama, et ta üldse hakkaks otsima päästet Kristuses?

Kuid kas aitab isegi sellisest kannatusest? Teine kurjategija, kes Jeesuse kõrval rippus, teadis ju väga hästi, et Jeesust nimetatakse juutide kuningaks ja Messiaks. Samuti oli ta kindlasti kuulnud Jeesuse imetegudest, mis võisid ju tema poolehoidu Jeesuse vastu kasvatada. Ja ometi osatab see kurjategija Jeesust: „Eks sa ole Messias? Päästa siis iseennast ja meid!“

Kuid Jeesus ei päästnud seda kurjategijat, kes niimoodi osatas. Sest tema südames polnud usku. Ja kuna tal polnud usku, siis polnud tal ka meelearanduse vaimu.

See usk ja meelearanduse vaim oli aga olemas teisel kurjategijal. Ta kahetses ja palus Jeesust: „Jeesus, mõtle minu peale, kui sa tuled oma kuningriiki!“ Ja nagu kuulsime, vastas Jeesus talle vaid selle lühikese kõneluse peale: „Tõesti, ma ütlen sulle, juba täna oled sa koos minuga paradiisis.“

Mt 5:3, nn Jeesuse õndakskiitmiste algul ütleb Jeesus: „Õndsad on need, kes on vaimus vaesed, sest nende päralt on taevariik.“ Minu arvates käib see lause tänase kirjakohta meelt parandanud ja Jeesuse poole palunud kurjategija kohta. See kurjategija oli vaene, sest temalt oli võetud kõik, mis tal elus oli. Lisaks oli temalt võetud lootus. Siiski andis Jumal talle Püha Vaimu, et ta tundis ära enda kõrval ristil rippuva Õnnistegija ja alandas end tema ette.

Kuidas meie, üleastujad, kurjategijad ja surmamõistetud seda Jumala Püha Vaimu saaksime, et tolle õndsas kurjategija moel Jeesuse ette alanduda? Seda me ei tea. See on Jumala suur arm. Kuid võib-olla Jumal siiski halastab meie peale ja kingib meile seda armu, kui me seda kogu südamest otsime! Õnnistatud Suurt Reedet, kallid sõbrad!

Aamen.